

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΧΡΟΝΙΑ Γ'. ΜΑΪΟΣ 1929 - ΤΕΥΧΟΣ 5^ο

ΔΥΟ ΖΩΕΣ

Χαρισμένο του αγαπημένου
φίλου 'Αχιλλέα Γραμματίδη.

Τότες εἶμουν τόσο στενοχωρημένος ἀπὸ θλίψεις καὶ δυστυχίες, ὥστε εἶχα ἀποφασίσει νὰ τραθηγῶ μακρυνὰ ἀπὸ τὸν πρωτινὸ κόσμον, τὸν ὁποῖο συνναστρεφόμουν καὶ νὰ λησμονήσω ὁλότελα τὸν παλιό μου ἑαυτό.

Ἔτσι πῆγα νὰ κατοικήσω σὲ μιὰν ἀπόκεντρη συνοικία πὺν οὔτε τὴ γνώριζα ἄλλη φορὰ, οὔτε εἶχα περάσει ποτὲ ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς, ἂν κι' εἶχα γεννηθεῖ καὶ μεγαλώσει σ' ἐκείνη τὴν πολιτεία. Νοίκιασα ἕνα δωμάτιο μονάχως. Λίγους ἀνθρώπους ἔβλεπα κι' εἶταν αὐτοὶ ἐργάτες, δουλευτές, χωριάτες, πὺν τοὺς συναντοῦσα τὸ βράδν, σ' ἕνα εἶδος παντοπωλεῖο μαζὺ κι' ἐστιατόριο.

Ἐκεῖ ἔτρωγαν καὶ πρὸ πάντων ἔπιναν.

Στὴν ἀρχὴ ὅλοι μὲ κοίταζαν παράξενα, ἐνῶ καθόμουν σὲ μιὰν ἄκρια καπνίζοντας τὴν πίπα μου. Καίόπι μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ δὲ μὲ λογάριάζαν, οὔτε γιὰ μιὰ καρέγλα ἢ ἕνα τραπέζι ἄδειο.

Ἐγὼ, εἶμουν βυθισμένος σ' ὄνειροπόλησες. Ἔτσι ὁλοένα ἠσύχαζα περισσότερο κι' ἄμποτε νὰ ξακολουθοῦσε. Ὅμως ἕνα βράδν, ὅταν πῆγα, εἶδα στὸ συνειθισμένο μου τόπο νὰ κάθεται κάποιον ἄλλον ἄνθρωπο.

Εἶταν μιὰ φτωχοντυμένη κοπέλλα μὲ μαλιὰ μαῦρα, καθὼς μπόρεσα νὰ ξεχωρίσω κάτω ἀπὸ τὸ μαῦρο σκοῦφο τὸν ὁποῖο φεροῦσε.

Μὲ γυρισμένη τὴ πλάτη πρὸς τὴ θύρα, ἔσκυφτε σὲ κάποιον βιβλίον, ἐνῶ ἄλλα στεκόταν πλάι τῆς.

Ἄν καὶ δὲν εἶδα τὴ φυσιογνωμία τῆς, ὅμως ἔννοιωσα εὐθύς, μὸλις τὴν ἀντίκρυσσα μιὰ παράξενη ταραχὴ. Ἄπορησα γιὰτὶ οὔτε οἱ περίστασες πὺν βρισκόμουν οὔτε

ἡ πείρα τὴν ὁποία εἶχα τῆς ζωῆς μου ἐπίτρεπαν νὰ ἐπηρεαστῶ τόσο πολὺ ἀπὸ τὸ ἀντίκρισμα κοριτσιοῦ.

Χωρὶς νὰ τὸ θέλω τὰ μάτια μου προσηλωθήκαν πολὺν ὥρα ἀπάνω της. Κατόπι κάθισα σ' ἄλλο τραπέζι καὶ παράγγειλα πιετό, γεμίζοντας συγχρόνως μὲ βαρὺ καπνὸ ἐγγλέζικο τὴν πίπα μου.

Ἐννοιωθα μιὰν ἀνεξήγητη, δυνατὴν ἔλξη νὰ μὲ τραβάει ἀπάνω της. Ἐκείνη ξακολουθοῦσε νὰ διαβάξει μὲ χωμένα τὰ δάχτυλα στὰ μαλιά. Ἔτσι τὴν παρατηροῦσα ἐπίμονα, ὅσο κι' ἂν σκεφτόμουν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάνω.

Δὲ φαινόταν νὰ εἶχε νοιώσει τὸν ἐρχομὸ μου. Κατόπι ἀπὸ λίγην ὥρα ἀσυναίσθητα μου προσπάθησα νὰ τραβήξω τὴν προσοχὴ της, σέρνοντας στὸ πάτωμα τὰ πόδια.

Ἐμεινε πάλι ἀκίνητη. Γύρισα τότε τὴν καρτέλι καὶ τοποθετήθηκα, κατάντικρου στὸ τραπέζι της.

Κοίταζα μὲ μιὰ παράξενη ἡδονὴ τὸ χαμηλωμένο της πρόσωπο. Μακρουλό, ἰσχνό, ὠχρό, φάνταζε ὠχρότερο στὸ κίτρινο φῶς τῆς κρεμαστῆς λάμπας, τὰ τόξα τῶν φρυδιῶν καμπυλωμένα λεπτὰ, ἡ μύτη της ἀπαλὰ γριπὴ, τὰ χεῖλια της ἀλαφρορόδινα, τὰ μεγάλα της βλέφαρα ἄσπρα σὰ φθινοπωρινὰ ροδοπέταλλα.

Ἄξαφνα γύρισε τὸ πρόσωπο.

Τότε κάτι δυνατὸ μ' ἀναστάτωσε τὴν ψυχὴ κι' ἄρχισα νὰ τρέμω.

Εἶδα γιὰ πρώτη φορὰ τὰ μάτια της.

Μεγάλα, δλόμαυρα μ' ἓνα ἀτελείωτο ὑγρὸ βάθος. Μέσα στὸ λιγνὸ της πρόσωπο ἔμοιαζαν μεγαλείτερα.

Τὴν ἀτένισα, μ' ἀτένισε καὶ κείνη. Μερικὲς στιγμὲς πολεμήσαμε ποιὸς νὰ χαμηλώσει τὸ βλέμμα. Εἶδα πὼς ἀναγκάστηκα νὰ τὸ κάνω ἐγὼ κι' αὐτὸ μὲ τάραξε περισσότερο.

Ὡς τώρα εἶχα συνειθίσει νὰ κατεβάζουν οἱ ἄλλοι τὰ μάτια ὅσες φορὲς κάναμε τέτοιους ἀγῶνες.

Ὅταν στράφηκε πάλι πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, ἔννοιωσα κάποιαν ἡσυχία στὸν ἑαυτὸ μου. Παράγγειλα κι' ἄλλο πιετό κι' ἔσφιξα τὴν πίπα στὰ δόντια.

Κατόπι ξακολούθησα νὰ κοιτάζω τὴ νέα ἐνῶ ἔσκυφτε προσεχτικὰ στὸ βιβλίον.

Μετὰ πολλὴν ὥρα, σηκώθηκε νὰ φύγει. Παρατήρησα

πότες δλόκληρο τὸ κορμί της. Ἄδύνατο, ἰσχνό, ἀλαφρό, τὸ φουστάνι της φτωχικό, στενὸ ἀπάνω της, τὰ παπούτσια της μισόφθαρτα μὲ ἴγνη λάσπης ἀπόκεντρων δρόμων.

Στράφηκα καὶ τὴν παρακολούθησα μὲ τὸ μάτι, ὥσπου χάθηκε γυρνώντας μιὰ γωνία.

Τότε κάποια ξαφνικὰ λάμψη μου φώτισε τὸ νοῦ. Χτύπησα μὲ τὸ χέρι τὸ μέτωπο κι' ἔπειτα μὲ τὶς δυὸ παλάμες ἔσφιξα τὸ κεφάλι, κλείοντας τὰ μάτια γιὰ νὰ μπορέσω νὰ συγκεντρώσω τὶς θύμησές μου.

Ποιὰ εἶταν ἡ νέα, ποῦ τὴν εἶχα ξαναἰδεῖ;

Γιὰ πολλὴν ὥρα, ἡ εἰκόνα της μου γέμιζε τὸ νοῦ. Κατόπι παλιές ἀνάμνησες ἄρχισαν νὰ προβέλνουν ἀπὸ τὰ βάθει τοῦ εἶναι μου, σπίθες ἀναδυμένες ἀπὸ τὰ σκοτάδια τῶν περασμένων.

Βυθίστηκα μέσα στὶς ὁπές καὶ τὰ δεσίδια τοῦ πελώριου διχτυοῦ τῆς μνήμης.

Τὰ βαθειὰ ἐκεῖνα ὑγρά μάτια τῆς νέας, τὸ μαῦρο ἐκεῖνο τὸ ἀστραφερό, ποῦ θὰ εἶταν τόσο ἀπαλό, τόσο γλυκοάγγιχτο ἂν θὰ μπορούσες νὰ τὸ χαϊδέψεις... τὰ μάτια ἐκεῖνα τὰ εἶχα ξαναἰδεῖ, τὰ εἶχα ξαναντικρίσει ἄραγες ἔτσι ζωντανὰ κι' ἀληθινὰ στὸν κόσμο, ἢ βρισκόμουν τώρα κάτω ἀπὸ τὴ δύναμη μιᾶς ἀνεξήγητης φευγαλέας ἀπάτης;

Μὴ φανταζόμενον; μὴν ὄνειρευόμενον;

Καινούριες θύμησες, μου ἐρχόταν τώρα, ἀργές σὰν κουρασμένοι ὁδοιπόροι.

Ποῖν πόσα χρόνια; ὅταν εἶταν ἀκόμα δλόξανθα τὰ μαλιά μου, μιὰ βαθειὰ δυνατὴ ἀγάπη.

Κάποια ποῦ εἶχε κυριέψει τόσο πολὺ τὴν ψυχὴ μου, ὥστε νὰ ξεχάσω τὰ πάντα γι' αὐτή.

Ἄνιστόρησα τ' ὄνομά της κι' ἕνα χαμόγελο ἀλαφρὸ, μακροάθε φερμένης ἡδονῆς, μου χάραξε στὰ χεῖλια.

Μαγδαληνὴ Ράμαση. Ὄνομα ἀξέχαστο γιὰ πάντα.

Τὰ σβυσμένα τώρα χαρακτηριστικά της, μου ἐρχόταν στὸ νοῦ, ξεκαθαρίζοντας σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὸ σκληρὸ φάγωμα τοῦ χρόνου.

Ἔστερα πάνω σὲ μιὰν ἀπότομη δυνατὴν ἐνέργεια τῆς μνήμης, δλόκληρο τὸ κορμί της ξεπήδηξε ζωντανὸ στὴ φαντασία μου.

Ξαναχτύπησα τὸ μέτωπο μὲ τὸ χέρι κι' ἕνας παράξενος φόβος μ' ἔκοψε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴν πνοή.

Ἡ εἰκόνα τῆς Μαγδαληνῆς, ὀλόϊδια, ὀλόϊδια μὲ τὴ σημερινὴ ἄγνωστη νέα.

Ἔτσι ὀλόϊδια σὰν αὐτή.

Τὸ πρόσωπο τῆς μακρουλό, ἰσχνό, ὠχρό, τὰ τόξα τῶν φρυδιῶν τῆς καμπυλωμένα λεπτά, ἡ μύτη τῆς ἀπαλὰ γριπὴ, τὰ χεῖλια τῆς ἀλαφρορόδινα, τὰ βλέφαρά τῆς ὅταν τὰ χαμήλωνε ἄσπρα σὰ φθινοπωρινὰ ροδοπέταλλα.

Προσπάθησα ἀκόμα νὰ θυμηθῶ.

..... Μιὰ νύχτα ἀρχῆς χειμῶνα σὲ κάποια λειωφόρα. Ἐγὼ ἔβγαινα ἀπὸ τὸ γραφεῖο, πού ἐργαζόμουν, σκυμένος ἀπάνω σὲ λογαριασμοὺς κι' ἀλληλογραφίες, ὀλόκληρη τὴ μέρα.

Τότε τὴν πρωτοαντίκρισα.

Περκατοῦσε ἀργὰ ἀργὰ, κουρσομένη. Θᾶβγαινε κι' αὐτὴ ἀπὸ κάποιο κατάστημα ἐργασίας. Τὴν παρακολούθησα. Τὸ κορμί τῆς ἰσχνό, ἀλαφρό, ἀδύνατο, τὸ φτωχικό τῆς φουστάνι στενὸ ἀπάνω τῆς, τὰ παπούτσια τῆς μισόφθαρτα μὲ ἴχνη λάσπης ἀπόκεντρων δρόμων.

Τὰ μάτια μας ἄξαφνα συναντήθηκαν. Καρφώθηκα στὸ ἔδαφος. Νόμισα πὼς θὰ λιγοθυμοῦσα. Μιῦρα, μεγάλα μ' ἓνα ὑγρὸ βάθος ἀτελειώτο. Μέσα στὸ ἰσχνό τῆς πρόσωπο φάνταζαν μεγαλείτερα.

Τώρα μοῦ ἐρχόταν ὀλόϊδια στὸ νοῦ, καὶ μὲ κυρίευαν σὰν πρὶν.

Ξακολούθησα νὰ καπνίζω καὶ νὰ πίνω. Σὲ κομμάτι παρατήρησα, ὅτι ἡ αἴθουσα πού καθόμουν εἶχε ἀδειάσει ἀπὸ πελάτες. Σηκώθηκα καὶ βγῆκα κι' ἐγώ.

Ἔνοιωθα μιὰ παράξενη ταραχὴ στὴν ψυχὴ. Περπάτησα κατὰ μᾶκρος τῶν σκοτεινῶν δρόμων. Σὲ κάποιο ρολοῖ ἄκουσα νὰ ἠγοῦν βραχνοὶ δώδεκα χιτῦποι.

Μὲ πείραξαν βαθειὰ στὰ νεῦρα. Ταραχτήκα περισσότερο, ὅταν σὲ λίγο τοὺς ἄκουσα γιὰ δευτέρη φορὰ μὲ τὴν ἴδια βραχνάδα.

Μιὰ ἀλαφριά ὑγρασία οὐμίχλης, πού ἔπεφτε ἀντιφεγγίζοντας κάποτε σὲ κανένα σπάνιο φανάρι, μοῦ ἐρέθιζε τὴν ὄσφρηση.

Ἐφταξα στὸ ἀπόκεντρό μου δωμάτιο καὶ βγάζοντας τὸ κλειδί ἀπὸ τὴν τσέπη, ἄνοιξα.

Ξαπλώθηκα σὲ μιὰ πολυθρόνα, ἐνῶ μύριες συλλογὲς μὲ περικύκλωναν.

Ἡ ζωὴ τῆς ἀγάπης τὴν ὁποία εἶχα περάσει μαζὺ μετὴ Μαγδαληνῆ, ζωὴ ἔρωτα ἀπέραντου καὶ συγκίνησης ξετυλίχθηκε στὸ νοῦ μου σὲ ὅλες τὶς ἡδονικὲς τῆς βεβαιότητες, καὶ τὶς φαρμακερές τῆς ἀμφιβολίας...

Μιὰ ἀτελείωτη εὐτυχία, τεντωμένη ἀπάνω σ' ὅλους τοὺς τόνους τῆς ἡδονῆς, συνοδευμένη μετ' ὅλα τὰ ὀλόγλυκα λόγια τὰ παράξενα τὰ ὑποταχτικά καὶ τ' ἀνυπόταχτα.

Εἶχαμε ζήσει μαζὺ σ' ἓνα μικρὸ σπιτάκι στὴν ἄκρια τῆς πολιτείας, μοιραζόμενοι τὴν εὐτυχία καὶ τὴν δυστυχία μας.

Ζωὴ ἡσυχῆ μὰ τρικυμιώδικια, ὥσότου ἓνα πρῶτ' ἀγνωστο γιὰ ποιὰν αἰτία μ' ἐγκατάλειψε χωρὶς νὰ μπορέσω πιά νὰ τὴν ξαναἰδῶ.

Ἔμεινα πολὺν καιρὸ μόνος.

Τὴν ζήτησα παντοῦ ἐπίμονα, μὰ στάθηκε ἀδύνατο νὰ τὴν ξαναβρῶ. Ἔλεσα σὲ μιὰ σκοτεινὴ ἀπελπισία. Ἡ φαντασία μου γεμάτη ἀπ' αὐτὴν. Κάποτε νόμιζα ὅτι μοῦ ἐμφανιζόταν ὄρθια μπροστά μου κοιτάζοντάς με, μετὰ μαῦρα ὑγρά τῆς μάτια καὶ ἔτρεχα σὰν τρελλὸς νὰ τὴν ἀγγίξω ἐνῶ γνώριζα πὼς εἶταν ἓνα ψεύτικο εἶδωλο. Κάποτε πάλι πὼς καθόταν στὴ γωνιὰ τοῦ μιντεριοῦ τῆς δίπλα στὸ παράθυρο τοῦ μικροῦ σπιτιοῦ μας ἔξω ἀπὸ τὴν πολιτεία.

Ἔμεινα πολλοὺς μῆνες ἄρρωστος ψυχικά, ὅταν ἄξαφνα μιὰ νύχτα ξύπνησα ἀπὸ ἓναν τρομερὸ βραχνὰ πὺν κόντιψε νὰ με πνίξει.

Ἡ εἰκόνα τῆς ἐκείνης, τὴν ὁποία ἔβλεπα ὡς τότε ἡσυχῆ, κλειστὸς στὴ σκοτεινιασμένη ἀπὸ τὰ κατεθασμένα παραπετάσματα κάμαρά μου, μοῦ ἦρτε τραγικὴ καὶ φτιχτὴ μέσα στὴν ὑπνοφαντασία.

Ξαπλωμένη ἀπάνω σ' ἓνα στενὸ μὲ λιγνὸ σκληρὸ στρῶμα κρεβάτι, ἀγωνιοῦσε ἡ νέα στὸ βάθος μιᾶς μικρῆς κάμαρας κάποιου νοσοκομείου, δυὸ τρεῖς ὥρες ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη.

Λιγνὴ κάτωχρη σὰν ἀπὸ κερὶ κίτρινο, τὰ μαλιά τῆς ὀλόμαυρα περιπλεγμένα σὰ στεφάνι, τριγύρω στὸ πρόσωπο.

Χύθηκα νὰ τὴν ἀγκαλιάσω κλαίοντας καὶ νὰ τῆς φωνάξω τὰ πιὸ γλυκὰ λόγια, ὅμως τότε ἴσια-ἴσια ἄκουσα ἀδύνατο, κομένο τὸν ἦχο τῆς φωνῆς τῆς.

— Ποῦ εἶσαι ;

Εύπνησα αγωνιώντας, ἐνῶ τὰ μάτια μου εἶταν γεμάτα δάκρυα, κι' ὁ ἰδρώτας μ' ἔλουζε ποτάμι. Τὰ μαλιά μου ὄρθια ἀπὸ τὴν τρομάρα. Τὴν ἴδια ὥρα τὸ παράθυρο τῆς κάμαρας ἀνοίξε. Ἄνοιξε καὶ ξανάκλεισε σὰν ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι.

Πετάχτηκα στὸ πόδι καὶ ντύθηκα βιαστικά. Βγῆκα κι' ἔτρεξα πρὸς τὸ νοσοκομεῖο. Ὅταν κουράστηκα πῆρα ἀμάξι. Ἐφτασα καὶ ρώτησα μ' ἀνησυχία.

Πραγματικά μιὰ νέα εἶχε πεθάνει πρὶν δύο ὥρες. Κατέβηκα ἀμέσως στὸ νεκροστάσιο.

Ἐκεῖ κατάντικρα στὴ θύρα, μέσα σ' ἓνα ἀροκάνιστο φέρετρο, ἀκουμπισμένο σὲ κάποιο πέτρινο τραπέζι εἶδα τὸ κορμί της. Τὸ πρόσωπο ὠχρό, κάτωχρο σὰν ἀπὸ κερὶ κίτρινο, τὰ μαλιά της ὀλομαυρα περιπλεγμένα σὰ στεφάνι τριγύρω στὸ πρόσωπο. Κατάϊδια ὅπως στὴν ὑπνοφαντασία.

Πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της μιὰ μικρὴ ἄσπρη λαμπάδα στάλαζε κόμπους κεντηροὺς στὸ σιενὸ ἀπὸ πρόστυχο πανὶ μαξιλάρι, τὸ γεμάτο ροκανίδια καὶ πίτερα, ὅπου ἀναπαύονταν σὲ στερνὸ φοβερὸ ξεκούρασμα τὸ κεφάλι τῆς πεθαμένης.

Ἐπеса στὰ γόνατα ἀκίνητος καὶ βουβὸς ἐνῶ σὲ κάποιο τοῖχο ἤχοῦσε μονότονο τὸ τι τὰκ ἐνὸς ρολογιοῦ, κρεμασμένου ἐκεῖ ἄσκοπα νὰ μετρᾷ ὥρες ἀνύπαρχτες πεθαμένων.

Κατόπι σηκώθηκα νὰ ξαναἰδῶ τὸ πρόσωπο τῆς νεκρῆς. Τὰ χαρακτηριστικὰ πάντα ὅμοια; ὅσο κι' ἂν εἶταν βαθεῖα φαγωμένα ἀπὸ τὸ πέραςμα τοῦ θανάτου.

Κάποιο μικρὸ σημάδι στὸν κρόταφο, πὸν τῶκρυφτε ὅταν ζοῦσε, φαινόταν τώρα περισσότερο. Τὰ δάκρυα μου πλημμύρισαν πάλι τὰ μάτια. Ξανακοίταξα τὸ πρόσωπο. Τότε μιὰ ἀνατριχίλα μου πλημύρρισε ὀλόκληρο τὸ κορμί.

Τὰ μάτια εἶταν μὲ παράξενο τρόπο στεγνά, βαθουλωμένα, ρουφηγμένα, σὰν ἄδεια. Νόμιζες πὼς οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἀγαπημένοι μου βολβοὶ δὲν ὑπῆρχαν κάτω ἀπὸ τὰ βλέφαρα. Ἐμεινα μὲ σταματημένη τὴ σκέψη.

Σὲ κομμάτι παρατήρησα πάλι τὰ στεγνωμένα μάτια. Ἀπὸ τότε μοῦ χώθηκε κατάβαθα στὴν ψυχὴ ἡ φοβερὴ ἀμφιβολία, ἡ ὁποία μοῦ βασάνισε κατόπι τὴ ζωὴ.

Μήπως ἡ νεκρὴ δὲν εἶταν ἡ Μαγδαληνὴ κι' ἐγὼ γελιόμουν κλαίοντας ἀπάνω σὲ ἄλλη; Πετάχτηκα ἔξω κι' ἔτρεξα στὸ γραφεῖο τοῦ νοσοκομείου.

Ἐκεῖ διάβασα μέσα στο βιβλίο τῶν πεθαμένων τῶνομά της. Καλλιγραφημένο, κρατώντας μιὰ σειρὰ κ' ἐκεῖνο, στεκόταν ὁμοίομορφο μὲ τ' ἄλλα στὴν τελευταία μέσα ἰσοπέδωση τοῦ θανάτου.

Μαγδαληνὴ Ράμαση.

Μ' ἔδειξαν ἓνα φιλό δαχτυλιδάκι ποὺ φοροῦσε ὡς τὴν τελευταία στιγμή. Τῆς τὸ εἶχα χαρισμένο ἐγώ.

Δίχως ἀμφιβολία εἶταν ἐκείνη.

Γύρισα πίσω στὸ νεκροστάσιο, ὅμως ἡ τρομερὴ ἀμφιβολία μοῦ ξανακυρίεψε τὸ νοῦ. Τὰ βουληγμένα ἐκεῖνα μάτια μὲ τάραζαν ὀλόθαθα.

Τὰ κοιτάζω δυνατὰ κι' ἐπίμονα, πολεμώντας νὰ τροπήσω τὸ κλειστὸ τους μυστήριον. Στάθηκα πολλὴν ὥρα μέσα σὲ δυνατὴ ταραχὴ. Κατόπι συνεπαρμένος ἀπὸ κάτι ἀνίκητο, ἔπιασα μὲ τρεμάμενα δάχτυλα τὰ σφραγισμένα βλέφαρα καὶ προσπάθησα νὰ τ' ἀνοίξω.

Μισοχαράχτηκαν καὶ δυὸ κομμάτια μαῦρες ἱριδες, φάνηκαν ἄφεγγες, πλάνες, ἀόριστες. Κατόπι γεμᾶτος τρομάρα ζήτησα νὰ τὰ ξανακλείσω.

Τὰ βλέφαρα σταμάτησαν μισοάνοιχτα. Ἔμεινα μέσα στὸ νεκροστάσιο κλαίοντας.

.....
Οἱ φοβερὲς αὐτὲς ἀνάμνησες μοῦ ξαναερχόταν τώρα στὸ νοῦ μέσα στὸ μοναχικὸ μου δωμάτιο κι' ἡ παλιὰ θλίψη κι' ἀμφιβολία μοῦ ξαναγεννιόταν ὀλοένα δυνατώτερη.

Τὸ ἄλλο βράδυ ἡ ἄγνωστή μου νέα καθόταν πάλι στὸ ἴδιο τραπέζι διαβάζοντας. Κάθισα κατάντικρά της κι' ἄρχισα νὰ τὴν κοιτάζω. Σήμερα τῆς εὔρισκα περισσότερες ὁμοιότητες μ' ἐκείνη. Στὸ σκύψιμο τοῦ κεφαλιοῦ τὰ κατεβασμένα της ματόφυλλα φωτισμένα ἀπὸ τὴν ὀνταύγεια τῆς λάμπας, λὲς κι' ἔφεγγαν ἀπὸ τὸ διαπέρασμα τῆς λάμπης τῶν ὑγρῶν της μαῦρων ματιῶν.

Σὲ λίγο συρμένη σὰν ἀπὸ τὴν ἔλξη τοῦ κοιτάγματός μου, σήκωσε τὸ πρόσωπο καὶ μὲ παρατήρησε. Κατόπι ἔκλεισε τὸ βιβλίο κι' ἀφαιρέθηκε βλέποντας ἔξω στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας.

Ἔστερα στράφηκε πάλι καὶ μὲ ξανατένισε βαραίνοντας ἀπάνω μου τὴ δύναμη τοῦ βλέμματος. Τότε σκουντημένος ἀπὸ κάτι ἀνίκητο τὴν πλησίασα βιαστικά.

— Τί διαβάζετε ; Πῶς σᾶς λένε ;

— Ξένη Μάγνου.

Ξαφνίστηκα. Βυθισμένος σὲ τόσες ἀναμνήσεις καὶ τόσες σκέψεις γιὰ κείνη, εἶμουν σχεδὸν βέβαιος ὅτι θᾶκουα τὸνομά της, Μαγδαληνὴ Ράμαση.

Σώπασα ταραγμένος σὰ νᾶσβυνε μέσα μου κάποια καυτερὴ φλόγα.

Περίμενα λίγη ὥρα καὶ ξαναρώτησα.

— Εἰστε πολὺν καιρὸ ἐδῶ ;

— Μερικὲς μέρες.

— Ἔρχεστε ἀπὸ μακρυνά ;

— Ναί.

Ὅσο τῆς μιλοῦσα ταραζόμουν περισσότερο. Ἡ φωνή της εἶχε κάποιες ἀνάπαλσες ποὺ μὲ ἀναστάτωναν.

Νόμιζα πάντα ὅτι μοῦ μιλοῦσε ἡ ἄλλη. Ἡ νέα βυθίστηκε πάλι σιὸ διάβασμα. Ξακολούθησα νὰ τὴν παρατηρῶ.

Εἶχε ἔρθει ἀπὸ μακρυνά, ἴσως ἀπὸ κεῖ ὅθι εἶχε χαθεῖ ἐκείνη. Μιὰ στιγμή σκέφτηκα νὰ τὴ ρωτήσω.

Γιατί, ἀφοῦ δὲ γνώριζα ποῦ εἶχε ξαφανιστεῖ ἡ ἄλλη ;

Ἄρχισα πάλι νὰ πίνω, βυθισμένος σὲ παραξένα ὄνειρα.

Μιὰ τρελλή, μιὰ ἀπίστευτη ἰδέα μοῦ διεπέρασε τότες τὸ νοῦ, καυτερὴ σὰν ἀστροπελέκι.

Ἡ νέα αὐτὴ ἐδῶ εἶταν ἡ ἴδια ἡ λαχταρισμένη μου ἀγάπη, ἡ Μαγδαληνὴ Ράμαση. Νὰ μὴν εἶταν, νὰ μὴ εἶταν ;

Ἔδωξα ἀμέσως μὲ δύναμη τὴν πιράξενη αὐτὴ σκέψη. Πῶς μποροῦσε νὰ εἶταν ; Εἶχαν περάσει τόσα πολλὰ χρόνια ἀφότου τὴν εἶχα γνωρίσει κι' ἂν βρισκόταν σήμερα ζωντανὴ ἐκείνη, θὰ εἶχε μαλλιὰ ἄσπρα. Ἐπειτα τὴν εἶχα ἰδεῖ μὲ τὰ ἴδια μάτια μου νὰ τὴν κλείνουν βαθειὰ κάτω ἀπὸ βαρειοὺς σωροὺς χώματος ἰάφου.

Στράφηκα ἀπ' ἄλλοῦ καὶ προσπάθησα νὰ βυθιστῶ σὲ διαφορετικὲς σκέψεις. Παραιήρησα δλόγυρα. Οἱ πελάτες εἶχαν φύγει τώρα πιά ἀπὸ τὴν αἴθουσα καὶ δὲ γινόταν ὁ παραμικρότερος θόρυβος.

Ἄν κι' εἶμουν γυρισμένος, ὅμως ξαφνικὰ ἔννοιωσα, πὼς ἡ Ξένη μὲ παρατηροῦσε ἀπὸ πίσω μου. Ἄκουσα.

— Ἔσεῖς ποιὸς εἰστε ;

Ἄπάντησα βιαστικά :

— Ἐγώ ; κανένας.

Μὲ κοίταξε περιέργα.

— Βρίσκεστε πάντα ἔδῳ ;

— Πάντα.

— Τί δουλειὰ κάνετε ;

— Ἴπποτα, ζῶ στὸν κόσμο.

Ὅταν ἡ νύχτα βάρυνε πολὺ, ἔφυγε. Τὴν παρακολούθησα. Στὴν ἀρχὴ ἀπὸ μακρὰ βλέποντάς την, σὰ μιὰ σκιά μαύρη φωτισμένη κάποτε ἀπὸ τὴ λάμψη κανενὸς φαναριοῦ, ἔπειτα πλησιάζοντάς την περισσότερο.

Κατέβαινε σιγὰ σιγὰ ἕναν κατήφορο.

Εἶδα τὸ σπίτι τῆς μικρῆς, στενὸ σὲ μιὰν ἄκρια τοῦ δρόμου. Κάποιο φῶς ἔκαιε στὸ παράθυρο.

Ὅταν μπῆκε, στράφηκα κι' ἐγὼ γιὰ τὸ δωμάτιό μου. Ξαπλώθηκα σὲ μιὰ πολυθρόνα. Τώρα οἱ ἰδέες στριφογυρνοῦσαν στὸ νοῦ μου ἀνάκατες, χωρὶς συνάρτηση ἀρχῆς καὶ τέλους. Ἡ παλιὰ ἀβιθαιότητα γιὰ τὸν θάνατο τῆς Μαγδαληνῆς ὀρθωνόταν μέσα μου δυνατώτερη.

Ἡ φοβερὴ σηγὴ τοῦ νεκροσιτάσιου μου κυρίεψε ἀπαίσια τὸ νοῦ. Ἐκεῖ στὸ βάθος τοῦ κήπου, παράμερα ἀπὸ τὶς αἴθουσες τῶν ἀρρώστων, τὸ τραγικὸ δωμάτιο. Ἡ πεθαμένη κάτωρη στὸ σανιδένιο ἄροκάνιστο φέρετρο, τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὸ στενὸ ἀπὸ πρόστιχο πανὶ μαξιλάρι, τὸ γαμᾶτο ροκανίδια καὶ πίτερα. Στὸν τοίχο κάποιον ρολοῖ τοποθετημένο ἐκεῖ ἄσκοπα νὰ μετρᾷ τὶς ἀνύπαρχτες ὥρες τῶν πεθαμένων.

Ναί. Ἐκείνη εἶχε πεθάνει κι' ἀδύνατο νὰ σκεφτῶ τὸ ἐνάντιο.

Οἱ λογισμοί μου στριφογυρνοῦσαν τώρα περισσότερο. Σηκώθηκα ἀπότομα καὶ βγῆκα ἔξω. Ἡ νύχτα εἶταν προχωρημένη καὶ στοὺς δρόμους βασιλεύε ἀπόλυτη ἡσυχία.

Ζητοῦσα μὲ νευρικὴ ταραχὴ ν' ἀκούσω κίνηση ζωῆς... θόρυθο. Βάδιζα χτυπώντας ἐπίτηδες τὰ πόδια στὸ λιθόστρωτο. Εἶδα τὸ σπίτι τῆς νέας θεοσκοτεινοῦ.

Κατόπι περπάτησα στὴν τύχη μὴ γνωρίζοντας ποῦ πάω. Ἀξαφνα σὲ μιὰ γωνιά τοῦ δρόμου εἶδα κάποια γυναικεῖα σκιά.

Ἀνατρίχιασα κι' ἄρχισα νὰ τρέμω. Τὰ μάτια μου πετάχτηκαν ἔξω ἀπὸ τὶς κόγχες των.

Εἶταν ἐκείνη ἢ πεθαμένη, ἢ Μαγδαληνὴ, ναὶ ἢ ἴδια. Μιὰ μουγγριστὴ φωνὴ βγῆκε ἀπὸ τὸ στόμα μου.

— Μαγδαληνή είσαι σύ; Στάσου νὰ σοῦ μιλήσω, νὰ σοῦ πῶ δυὸ λόγια, δυὸ μονάχα.

Ξακολούθησε νὰ προχωρεῖ. Στὸ φῶς ἑνὸς φαναριοῦ τὴν ξαναεῖδα, ἴδια ὀλόϊδια, ὅπως τότε ὅταν τὴν ἀγοπούσα. Τὸ κορμί της ἰσχνό, ἀδύνατο, ἀνάλαφρο. Τὸ φουστάνι της στενὸ κομμένο ἀπάνω στὸ κορμί της.

Εἶταν ἡ Μαγδαληνή.

Κοίταξα τὰ χέρια της. Κρατοῦσε βιβλία. Τὰ μέτρησα. Εἶταν ὡσαυτὰ τέσσερα τὰ ἴδια πὺν ἡ νέα κρατοῦσε καὶ διάβαζε τὸ βράδυ.

Δὲν εἶταν ἡ Μαγδαληνή, εἶταν ἡ ἄλλη, ἡ Ξένη. Ἐπιασα τὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὴ μοῦ φύγει ὁ νοῦς καὶ ξεφώνισα:

— Ξένη.. Ξένη.. στάσου..... Ξένη σ' ἀγαπῶ, στάσου μὴ φεύγεις.

Προσπάθησα νὰ προχωρήσω. Εἶδα ὅτι βρισκόμουν στὸ τέλος ἑνὸς δρόμου ἀδιέξοδου. Γύρισα μὲ βῆμα κλονιζόμενο στὸ σπίτι. Πῆρα τὴν πίπα μου κι' ἄρχισα νὰ καπνίζω. Κατόπι γιὰ νὰ διαλύσω τὶς τρελλές μου συλλογές ἔπιασα νὰ πίνω.

Βυθίστηκα σὲ μιὰ ζάλη. Δὲ γνωρίζω κατόπι ἀπὸ πόσῃ ὥρᾳ πετάχτηκα ὄρθιος χτυπημένος ἀπὸ ἓνα δυνατὸ ὀραματικὸ ὄνειρο.

Κάποια βιαστικὰ κηδεῖα μέσα σ' ἓνα στενὸ δρόμο. Ἐπὶ πίσω της πέντε ἕξι ἄνθρωποι ἄγνωστοι. Μαζύ τους κι' ἐγώ. Μπῆκε σὲ μιὰ μικρὴ ἐκκλησία.

Δὲ γνώριζα ποιά εἶταν ἡ πεθαμένη κι' οὔτε τολμοῦσα νὰ ἰδῶ τὸ πρόσωπό της, ὅμως μ' ἔπνιγε μιὰ τρομαχτικὴ θλίψη. Τὰ δάκρυα μοῦ γέμισαν τὰ μάτια.....

Ὁ πόνος αὐτὸς ποτὲ δὲν ἔπνε καὶ τὸν νοιώθω πάντα τὸν ἴδιο, σὰν ἀνιστορῶ τὸ δραματικὸ ἐκεῖνο ὄνειρο.

Μετὰ κάμποσες μέρες ξαναεῖδα στὴ μοναδικὴ αἴθουσα τὴν Ξένη. Μπροστά της πάλι τὰ ἴδια βιβλία, τὰ ὁποῖα εἶχα ἰδεῖ στὰ χέρια της τότε τὴ νύχτα. Τὴ χαιρετήσα.

Κάθισα, παράγγειλα τὸ συνειθισμένο μου πιοτὸ καὶ γέμισα τὴν πίπα.

Ἄρχισα νὰ τὴν κοιτάζω μὲ μάτια ὀλοένα ξερευνητικώτερα. Ἡ ἐπίμονη ἰδέα ἡ ὁποία μὲ εἶχε τόσο βασανίσει τὶς

προηγούμενες μέρες με κυρίευσεν δυνατότερη ὀλοένα. Δὲν εἶταν ἄλλη ἢ νέα εἶταν ἢ ἴδια, ἢ παλαιά, ἢ ἀγαπημένη τῶν νεανικῶν μου καιρῶν, ἢ ἴδια ἢ Μαγδαληνή.

Ὁ χρόνος δὲν τὴν εἶχε ἀγγίξει καὶ εἶχε μείνει πάντα στὴ γλυκεῖα ἐκείνη νεότητα, πὺν φώτισε τὴ φτωχικιά μας ζωὴ. Συλλογίστηκα πολλὴν ὥρα.

Ἐπειτα σηκώθηκα ἀποφασιστικὰ καὶ πλησίασα τὴ νέα κοιτάζοντάς τιν με ἀγωνία σὰ νὰ περιμένα στὴν ἀπελπισία μου μιὰ βεβαίωση δική της.

— Σὰς λένε Ξένη Μάγνου ;

— Σὰς εἶπα ναί.

— Ἔχετε μείνει ἐδῶ ἄλλη φορὰ, σ' αὐτὴ τὴν πόλιν ;

— Ὅχι.

Ἡ ἀρνησὴ της μ' ἐρέθισε. Ἐπίμεινα.

— Εἴστε βέβαιη πῶς σὰς λένε Ξένη Μάγνου ;

Ἄνοιξε με ἀπορία τὰ μάτια. Πλησίασα τότε περισσότερο καὶ με βιαστικῆ φωνή.

— Δὲ σὰς λένε Ξένη Μάγνου. Σὰς λένε Μαγδαληνὴ Ράμαση.

— Σὰς εἶπα τ' ὄνομά μου. Ξένη Μάγνου.

Μὲ κοίταξε κατάματα καὶ τὸ βλέμμα της με τάραιξε περισσότερο.

Οἱ μαῦρες ἴριδες δυνατὲς μ' ἔνα ἀτελείωτο ὑγρὸ βάθος. Εἶταν τὰ μάτια τῆς ἄλλης, τῆς πεθαμένης. Πρόσθεσα με μεγαλειότερη ἐπιμονὴ προσπαθώντας συγχρόνως νὰ τῆς πιάσω τὸ χέρι.

— Ὅχι δὲν εἴστε ἢ Ξένη Μάγνου, εἴστε ἢ Μαγδαληνὴ Ράμαση, τὸ ξαίρω, εἶμαι βέβαιος, εἴστε ἢ Μαγδαληνὴ, ἢ Μαγδαληνὴ Ράμαση.

Τὴν πλησίασα περισσότερο. Μιὰ τρομάρα ζωγραφίστηκε τότε στὸ πρόσωπό της. Τραύλισε.

— Ὅχι, ὄχι εἶμαι ἢ Ξένη Μάγνου.

Τραβήχτηκα ἐνῶ κρῦος ἰδρώτας με περιλούζε. Κάθισα σ' ἕνα μακρυνὸ τραπέζι νοιώθοντας διπλασιασμένη τὴ νευρική μου ἐπιμονή. Τώρα ξερενοῦσα τὴ νέα περισσότερο. Βυθιζόμουν στὸ ἐξέτασμα τῆς φυσιολογίας της καὶ ἔννοιωσα μιὰ περιεργὴ ἡδονὴ σὰ μέθη. Ἀνακάλυψα κάποιον κίνημα τῶν χειρῶν της τὸ ὁποῖο με πείραζε, ὅταν τὸ βλεπα ἄλλοτε σὲ κείνη. Εἶδα ξακολουθητικὰ νὰ τὸ κάνει.

Κατόπι μέτρησα πόσες φορὲς τὸ ἐπανάλαβε. Τὸ κοί-

ταγα πάντα, ἐνῶ μ' ἐρχόταν νὰ σηκωθῶ, νὰ τῆς τὸ σταματησω. Ἄ! τώρα κι' ἡ παραμικρότερη ἀμφιβολία, μοῦ εἶχε διαλυθεῖ.

Εἶταν χωρὶς ἄλλο ἡ ἀγαπημένη μου ἐκείνη, πὺν τόσο γλυκὰ εἶχε συγκινήσει τὴ δυστυχισμένη μας ζωὴ.

Ὅταν ἡ νέα ἔφυγε καὶ τὴν εἶδα νὰ χάνεται μέσα στὸ σκοτάδι, ἔλεσα γονατιστὸς καὶ τεντώνοντας τὰ χέρια πρὸς τὸ μέρος ὅπου χάθηκε, φώναξα.

— Μαγδαληνὴ εἶσαι σύ, γιατί μοῦ τὸ κρούφεις. Ποιὰ θεϊκιά τύχη μοῦ χάρισε νὰ σὲ ξαναύρω. Γιατί δὲ μοῦ τὸ λὲς νὰ πέσω σκλάβος στὰ πόδια σου καὶ μὲ βασανίζεις, ἔμένα πὺν σὲ λάτρεψα μ' ὅλη μου τὴν ὑπόσπαση;

Ἔσφιξα τὸ κεφάλι μέσα στὰ χέρια, νοιώθοντας ὅτι μ' ἔφρουγε ὁ νοῦς.

Ἀπὸ τότε ξαναεἶδα πολλὲς φορὲς τὸ βράδυ τὴ νέα. Τὸ μάτι μου καρφωμένο πάντα ἀπάνω της μ' ἀσάλευτην ἐπιμονή.

Εἶταν ἡ ἀγαπημένη μου, ἡ μυριολάτρευτή μου ἡ Μαγδαληνὴ. Ναὶ εἶταν.

Κάθε ἀντίθετο σ' αὐτὴ τὴν ἰδέα μοῦ γκρεμιζόταν σὰν πύργος χάρτινος πρὶν κάνε νὰ τὸ ἐξετάσω. Νέα πάντα νέα εἶχε μείνει ἐκείνη. Τὰ μαλιά της πάντα δλόμματα, τὰ μάτια της μεγάλα ζωντανὰ μὲ τὸ ἀτελείωτο ὑγρὸ τους βάρθος.

Εἶχα ἀποφασίσει νὰ μὴν ἀποταθῶ πιά μὲ τ' ὄνομα Ξένη στὴ νέα. Γιατί, ἀφοῦ εἶταν ἡ Μαγδαληνὴ; Τώρα ὅταν ἔδωγαινε τὴν παρακολουθοῦσα ἀδιάκοπα. Μιὰ νύχτα τὴν ξαναπλησίασα.

— Μαγδαληνὴ γιατί δὲ μοῦ φανερώνεσαι, δὲ μοῦ ξεσκεπάζεις τὸ μυστήριό σου; Δὲ μ' ἀγάπησες λοιπὸν ποτὲ σου, πὲς μου ποῦ εἶσουν τόσα χρόνια;

Εἶδα πὺν ἡ νέα ἔβιασε τὸ περπατημὰ της ἀποφεύγοντάς με. Τάχυνα κι' ἐγὼ μ' ἐπιμονὴ τὸ βῆμα.

— Μαγδαληνὴ εἶσαι σύ. Τὸ πρόσωπό σου τὸ ἴδιο, τὰ μαλιά σου τὰ ἴδια, ὅπως ὅταν σὲ πρωτογνώρισα, τὰ μάτια σου ἐκεῖνα τὰ ἴδια πάντα τὰ δλόφεγγα.

Ἔφρουγε. Ἔτρεξα ἀπὸ πίσω της φωνάζοντας.

— Δὲν εἶσαι σὺ ἡ πεθαμένη, πὺν εἶδα τὴ φσβερὴν

ἐκείνη νύχτα στὸ νεκροστάσιο. Τὰ μάτια σου ἔσένα δὲν πεθαίνουν. Τὰ στεγνὰ ἐκεῖνα, τὰ ἄδεια, τὰ σβυσμένα, δὲν εἶταν τὰ δικά σου, Μαγδαληνή, λατρεμένη τῆς ζωῆς μου.

Σταμάτησα. Κανένας δὲν εἶταν μπροστά μου. Ἡ νέα εἶχε χαθεῖ . . . . .

Ἀπὸ τὴ νύχτα αὐτὴ δὲν ξαναεἶδα πιά τὴν Ξένη. Κάθε βράδυ περνοῦσα ἀπὸ τὴν κατοικία της. Εἶταν σκοτεινὴ, περικλεισμένη σ' ἓνα μυστήριο.

Μέσα στὴν κάμαρα μου, εἶμουν σὰν τρελλός. Ἡ περίλυπη κηδεῖα τὴν ὁποία εἶχα ἰδεῖ στὸ δραματικὸ ἐκεῖνο ὄνειρο, μοῦ φανερώθηκε δευτέρη φορὰ στὸν ὕπνο, δυνατὴ, ζωντανή, ὅπως τὴν πρώτη ἀνανεώνοντάς μου τὴ βαθειά, τὴν ἀνεξήγητη θλίψη ποὺ μὲ συνέπαιρνε ὅταν ἀνιστοροῦσα τὴν ὕπνοφантаσία ἐκείνη.

Ἐνα βράδυ, ἐνῶ γυρνοῦσα ἄσκοπα τοὺς δρόμους μὲ τὴν ψυχὴ γεμάτη ἀπὸ τὴ νέα, πάντα ἀναζητώντας τὴν, χωρὶς νὰ τὴ συναντῶ, τὴν εἶδα ξαφνικὰ μπροστά μου.

Τὴν παρατήρησα στὰ μάτια. Ἄ! τώρα εἶμουν πιά βέβαιος ὀλότελα, εἶταν ἡ Μαγδαληνή.

Παρακολούθησα. Χάθηκε σ' ἓνα σπίτι, μπῆκα κι' ἐγὼ κι' ἀνέβηκα ἀπὸ πίσω της τὴ σκάλα.

Ἄνοιξε ἓνα δωμάτιο. Κάθισε. Κάθισα κι' ἐγὼ κατάντικρα της. Σήμερα μοῦ δειχνόταν καλή. Τὰ μεγάλα της μάτια μὲ κοίταζαν μὲ συμπάθεια.

Ἐγὼ τὴν ξέταζα, τὴν ξερενοῦσα πάντα μὲ μιὰν ἀνείπωτη μυστηριακὴ ἡδονή. Κατόπι σηκώθηκα καὶ τὴν πλησίασα. Μ' ἄφηκε νὰ τῆς πιάσω τὸ χέρι.

— Μαγδαληνή, πές μου εἶσαι σύ;

Μὲ κοίταξε καλὰ καλὰ στὰ μάτια.

— Γιατὶ μοῦ κρύβεσαι ἀγαπημένη τῆς ζωῆς μου, γλύκανε τὴν τίκρα τοῦ χωρισμοῦ μας μὲ δυὸ λόγια ἀγάπης, δυὸ λόγια σου μονάχα.

Ἐακολουθοῦσε νὰ μὲ κοιτάζει μ' ἐπιείκεια καὶ καλωσύνη.

— Φωτίζομαι ἀπὸ ἀδύσευτη λάμψη τώρα ξαναβλέποντάς σε. Ἄχ Μαγδαληνή, πές μου πὼς δὲν πέθανες, πὼς δὲν εἶσαι σὺ ἡ νεκρὴ ποὺ εἶδα νὰ κατεβάζουν στὸν τάφο καὶ ποὺ διάβατα τ' ὄνομά της στὸ φοβερὸ ἐκεῖνο κατάλογο τῶν πεθαμένων τοῦ νοσοκομείου. Κρατοῦσε κι' ἐκεῖνο μιὰ γραμμὴ σὰν τ' ἄλλα μὲ τὸ ἴδιο καλλιγραφημέ-

νο γραψίμο καθὼς ὅλα μέσα στὴν τελευταία ἰσοπέδωση τοῦ θανάτου.

Σιωποῦσε πάντα.

— Πῶς ξαναφάνηκες, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια. Ἔτσι πάντα νέα. Πῶς σταμάτησε ἡ φθορὰ μπροστὰ στὰ πόδια σου; Ναὶ ἀλήθεια Μαγδαληνή, δὲν εἶσουν ἐσὺ ἢ ξαπλωμένη ἐκείνη τὴ νύχτα μέσα στὸ ἀροκάνιστο σανιδένιο φέρετρο.

Μοῦ φαινόταν τώρα, πῶς ἡ νέα μὲ κοίταζε κάπως μὲ οἶκτο, κάπως μὲ θλίψη Τραύλισα.

— Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ καὶ τρέμω γιὰ σένα.

Σώπασα, τὴν εἶδα τότε νὰ χαμηλώνει τὸ κεφάλι καὶ νὰ μὲ πλησιάζει. Ἔφερε σιγὰ σιγὰ τὰ χεῖλια στὸ μέτωπο μου κι' ἀπόθεσε ἓνα σιγανό, ἀνάλαφρο φιλί. Μουρμούρισε.

— Δυστυχισμένε, δυστυχισμένε.

Ἔστερα στράφηκε καὶ σὰ μιλώντας στὸν ἑαυτὸ της.

— Τρελλός, τρελλός, ἄχ ὁ δυστυχισμένος.

Τὸ εἶπε σιγὰ σιγὰ πρυφυλαγμένα κι' ὅμως ἐγὼ τ' ἄκουσα χτυπητὰ στ' αὐτιά μου κι' ὀλοκάθαρα. Νόμισα ὅτι μὲ χτύπησε στὸ κεφάλι πέσιμο βράχου.

Ἔγινε ἄνω κάτω. Ἄξαφνα ὅλη ἡ δύναμη κι' ἡ ἐπιμονή μου ἀφανίστηκαν ἀπότομα. Δὲν μπόρεσα, λέξη πιὰ ν' ἀρθρώσω.

Σηκώθηκα ἀργὰ ἀργὰ, ἔσκυψα, καμπούριασα τὸ κορμὶ καὶ προχώρησα πρὸς τὴ θύρα. Κατέβηκα τὴ σκάλα κλονιζόμενος καὶ μουρμουρίζοντας.

— Τρελλός, τρελλός... δυστυχισμένος... Ἐένη... Μαγδαληνή... τρελλός τρελλός Μαγδαληνή... Ἐένη...

Ἀπὸ τότε συνάντησα μερικές φορές τὴ νέα. Μοῦ φαινόταν πάντα ὠχρότερη.

Δὲν τόλμησα νὰ τῆς ξαναμιλήσω. Σὲ κάθε συνάντηση, ἔννοιωθα ἓνα κοῦο ἰδρωτὰ νὰ μὲ περιλούζει, ἐνῶ στ' αὐτιά μου βούιζαν τὰ τελευταῖα της ἐκεῖνα λόγια.

— Τρελλός... τρελλός... ἄχ ὁ δυστυχισμένος.

Ἔνα σούρουπο ἐνῶ μόνος κάπνιζα στὸ δωμάτιό μου, ἔννοιωσα κάποια δύναμη ἀνίκητη νὰ μὲ σκουντᾷ νὰ τρέξω νὰ τὴ συναντήσω. Μιὰ λαχτάρα ἀνακατωμένη μὲ θλίψη καὶ βαθὺ πόνο.

Ἄρπαξα τὸ καπέλλο καὶ βγήκα. Πῆρα τὸν ἴδιο δρόμο τῆς μέρας ἐκείνης. Ἀνέβηκα τὴ σκάλα καὶ μπῆκα στὸ δωμάτιό της.

Βρέθηκα μπροστὰ σ' ἓνα τραγικὸ θέαμα.

Ἡ Ξένη κοιτόταν ξαπλωμένη ἀκίνητη, κατακίτρινη στὸ στενὸ της κρεβάτι. Μιὰ γριὰ ἐκλαιγε στὸ πλάι της. Στάθηκα σὰν καρφωμένος στὸ ἔδαφος. Ἐλεῖται μὲ τὸ καπέλλο στὰ χέρια, προχώρησα. Ἡ γυναῖκα μὲ σταμάτησε:
— Σιγὰ-σιγὰ, ἡ κοπέλλα εἶνε πεθαμένη... καὺμένη ἄτυχη νέα.

Ἐπεσα στὰ γόνατα καὶ τὰ δάκρυα μου πλημύρισαν τὰ μάτια.

Ἦστερα, κάθισα σὲ μιὰ καρέπλα. Ὅταν γύρισα νὰ ξαναἰδῶ ἡ γυναῖκα εἶχε φύγει.

Ἐξω ἡ νύχτα βάθαινε ὀλοένα. Ἐνας φόβος ἄρχισε τώρα νὰ μὲ κυριεύει.

Κάποιο ρολοῖ στὸ πλαιῖνὸ δωμάτιο χτύπησε ἀργὰ ἀργὰ ὤρες. Ἀνατρίχιασα. Μέτρησα τοὺς ἤχους καρδιοχτυπώντας. Σακολουθοῦσαν, σακολουθοῦσαν, λὲς καὶ δὲ θὰ τελείωναν ποτέ. Δώδεκα.

Τὸ πρόσωπο τῆς νεκρῆς εἶταν ἤσυχο κι' ὅμως δὲν μπορούσα νὰ τ' ἀντικρίσω. Μιὰ στιγμή νόμισα ὅτι ἀκουσα παράξενους ἀνεξήγητους κρότους, ἕστερα ἀναστεναγμούς, κατόπι σὰ φτεροκόπημα πουλιῶν μεγάλων.

Μ' ἐρχόταν νὰ ξεφωνίσω. Σηκώθηκα καὶ περπάτησα μέσα στὸ δωμάτιο, ἐνῶ τὰ πόδια μου λιγοῦσαν. Ξανακάθισα.

Ἄξαφνα ἀνορθώθηκα μὲ τὰ μάτια ξεκοχιασμένα ἀπὸ φόβο, κι' ὁ λάρυγκάς μου σφίχτηκε νὰ μὲ πνίξει.

Μέσα σ' ἓνα βαθειοκίτρινο φῶς εἶδα στὴν ἄκρη τοῦωματίου τὴν ἀγαπημένη μορφή τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐτσι ὅπως πίννα. Τὸ πρόσωπό της μακρουλό, ἰσχνό, ὠχρό, τὰ τόξα τῶν φρυδιῶν της, καμπυλωμένα, λεπτά, ἡ μύτη της ἀπαλὰ γριπῆ, τὰ χεῖλια της ἀλάφροροδίνα, ὅμως, φρίκη, μὲ τὰ μάτια κλειστά, σθυσμένα, ρουφηγμένα, σὰν ἄδεια βουλιαγμένα μέσα στὶς ἐξογκωμένες κόγχες, ὀλόϊδια ὅπως τὴ νύχτα τοῦ νεκροστασίου.

Τέντωσα τὰ χέρια πρὸς τὴν πεθαμένη. Τὰ μάτια τότε τῆς νεκρῆς ἀνοιξαν καὶ μὲ κοίταξαν δυνατά, ἀστραφτερά, κατὰμαυρα μὲ τὸ ὑγρὸ, συνταραχτικὸ ἐκεῖνο βάθος.

Ἔπιασα μὲ τὰ δυὸ χέρια τὸ κεφάλι κι' ἄρχισα νὰ ξεφωνίζω, ἀναρθρα, ἀσυνάρτητα, γεμᾶτος ἱρὸ μᾶρα.

Ἔπειτα χαμήλωσα τοὺς ὤμους, καμπούρισα τὸ κορμὶ καὶ προχώρησα νὰ φύγω, μουρμουρίζοντας σὰ φωτισμένος τὴν ὥρα ἐκείνη ἀπὸ κάποια ἀποκαλυπτικὴ λάμψη.

— Μαγδαληνή... Μαγδαληνή... Ξένη.. ἄχ Ξένη. ἀγαπημένες μου. Μιὰ ψυχὴ ἢ ἴδια ψυχὴ, σὲ δυὸ κορμιά... Δυὸ ζωές.. μὰ ψυχὴ ἢ ἴδια.

Ὅταν στράφηκα νὰ ξανακοιτάξω τὴν πεθαμένη δὲν εἶδα τίποτα πιά. Ἡ νεκρὴ κοιτόταν μὲ τὸ πρόσωπο ἤσυχο στὸ ἄσπρο της κρεββάτι.

Εἶχα ὄνειρευτεῖ, φανταγμοὶ μὲ εἶχα βασανίσει ;

Κοίταξα ὀλόγυρα, παρατήρησα πάλι τὸ μέρος, ὅπου εἶχε φανερωθεῖ ἡ μορφὴ τῆς Μαγδαληνῆς. Τίποτα.

Ἔβαλα τὸ μέτωπο μέσα στὶς παλάμες κι' ἐπανάλαβα γεμᾶτος ἀγωνία.

— Δυὸ ζωές καὶ ψυχὴ μία... Μαγδαληνή... Ξένη.

Τὴν ἄλλη μέρα ἀκολούθησα τὴν κηδεία.

Περπάτησα γεμᾶτος ζᾶλη ἐκεῖ στὴν ἄκρια τῆς πόλης, ὅπου δὲν εἶχα πάει ποτέ μου. Μιὰ στιγμὴ κουρασμένος σταμάτησα, κατόπι προχώρησα γιατί εἶχα μείνει πίσω.

Ἡ συνοδεία εἶχε στρέψει κάποιον στενὸ δρόμο. Ἔστρεψα κι' ἐγώ.

Τότε παράλυσα ἀπὸ τὸ φόβο....

Πήγαινε θλιθερὴ βιαστικά. Πέντε ἔξη ἄνθρωποι ἀπὸ πίσω, ἄγνωστοι. Χώθηκε γρήγορα μέσα στὸ νάρθηκα τῆς ἐκκλησιᾶς.

Παρατήρησα καλὰ καλὰ. Εἶταν ἐκείνη ἢ ἴδια ἢ κηδεία πὺν εἶχα ὄραμαστεῖ τότε μέσα στὸ ζωντανὸ ἐκεῖνο ὄνειρο.

Σήμερα γνῶριζα ποῖα εἶταν ἡ πεθαμένη.

Περπάτησα γρήγορα γιὰ νὰ σταθῶ πλαίι στὸ φέρετρο μέσα στὴν ἐκκλησίαι, ἐνῶ ὁ βαθὺς ὁ ἀλησμόνητος ἐκεῖνος πόνος τὸν ὁποῖο ἐννοιωθα ὅσες φορὲς ἀνιστοροῦσα τὴν προφητικὴν αὐτὴν ὄνειροφαντασίαι, μοῦ κυρίευε πάλι τὴν ταραγμένη ψυχὴ.